

ASIGURAREA COMPETITIVITĂȚII PRODUSELOR AGRICOLE PE PIAȚA INTERNĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECT METODOLOGIC

Angela DOLGOPOL, Silvestru MAXIMILIAN

Universitatea de Stat din Moldova

În economia modernă, caracterizată de o creștere continuă și concurență, competitivitatea devine o condiție necesară a existenței întreprinderilor agricole. În acest articol sunt examinați factorii ce asigură creșterea competitivității companiilor agricole, accentul fiind pus pe activitățile recomandate în acest sens.

Sunt înaintate recomandări privind măsurile de politică economică, susceptibile să sporească securitatea pieței interne și competitivitatea producătorilor locali atât în interiorul țării, cât și pe piețele externe.

Cuvinte-cheie: *subvenții agricole, prețurile mărfurilor exportate, prețurile mărfurilor importate, cota importurilor, dotații pentru bunuri, fonduri financiare ale politicii agricole.*

THE COMPETENCE INSURANCE OF AGRICULTURAL PRODUCTS ON THE INTERNAL MARKET OF REPUBLIC MOLDOVA: THE METODOLOGICAL ASPECT

In a modern economy, characterized by a continued growth of competition, competitiveness becomes a necessary condition for the existence of agricultural enterprises. In this article, are being examined the factors and activities, required for growth of agricultural company's competitiveness.

The authors of the article offer some recommendations about the economical policy capable of securing the internal market and increasing competition between the local manufacturers both inside of the country and abroad.

Keywords: *farm subsidies, price of exported goods, price of imported goods, import quotas, subventions for goods, farm policy financial funds.*

În Republica Moldova, producătorii agricoli tradițional, inclusiv actualmente, se confruntă cu un șir de probleme care generează necompetitivitatea produselor finite agricole. Comparativ cu producătorii din exterior, prețul de cost la legume, fructe, lactate, carne, pomușoare etc. este mult mai ridicat. În aceste condiții, agricultura Republicii Moldova sistematic are nevoie de suporturi financiare, de subvenții. Aceste subvenții, la rândul lor, creează premise pentru lucrătorii agricoli ca aceștia în continuare să profite, la nesfârșit, de ajutoare din bugetul de stat, să utilizeze în continuare tehnologii ineficiente, să se creeze premise pentru corupții de tot felul. Producătorii agricoli din Republica Moldova nu sunt cointeresați în implementarea inovațiilor, tehnologiilor moderne de funcționare a agriculturii. Spre exemplu, producătorii de mere trebuie susținuți din contul reducerii nivelului de remunerare a muncii în învățământ, educație, cultură, ocrotirea sănătății, sportului etc. Subvențiile în agricultură sunt necesare, dar, în viziunea noastră, acestea trebuie să fie provizorii. Agricultorii trebuie să știe că contractul subvențiilor peste 2-3 ani expiră și ei (agricultorii) în această perioadă trebuie să-și perfecționeze tehnologiile productive.

Deci, subvențiile provizorii trebuie să existe. Se impun însă întrebările:

- De unde să „obținem” aceste fonduri financiare?;
- Cât trebuie să constituie volumul subvențiilor?

În acest context stabilim un principiu, o axiomă, un postulat, care nu se cere argumentat, demonstrat: subvențiile trebuie să se bazeze pe autoasigurare, adică importatorii, de exemplu, de tomate din Turcia trebuie „taxați” pentru fiecare unitate de tomate comercializate; la prețul impozitului (C_2) care este sub prețul tomatelor autohtone (C_1), adică $C_1 > C_2$ (tomatele autohtone sunt necompetitive). După adaosul Δp la prețul C_2 , $C_1 \leq C_2(1 + \Delta p)$ tomatel autohtone devin competitive.

Mărfurile autohtone agricole, în profitul fiecărui product, trebuie să constituie probleme separate (câte produse – atâtea probleme). Produsul autohton pe piața internă trebuie să se comercializeze la prețurile produselor respective din exterior (de import). Adaosurile la prețul produsului importat nu trebuie să depășească admisibilul, să elimine produsele de import de pe piața internă.

Cota-parte în preț a ajutorului bănesc nerambursabil acordat de către stat sau de o organizație neguvernamentală unei investiții din agricultură nu trebuie să reducă considerabil prețul la produsele autohtone (în comparație cu prețurile la produsele de import).

Ajutorul bănesc nerambursabil acordat agricultorilor, SUBVENȚIILE, nu trebuie să fie acordat din bugetul de stat al Republicii Moldova; produsele autohtone pe piața internă nu trebuie să fie mai scumpe decât cele de import; volumul total de produse oferite pe piața internă, inclusiv din exterior, nu trebuie să depășească capacitatea de cumpărare a populației.

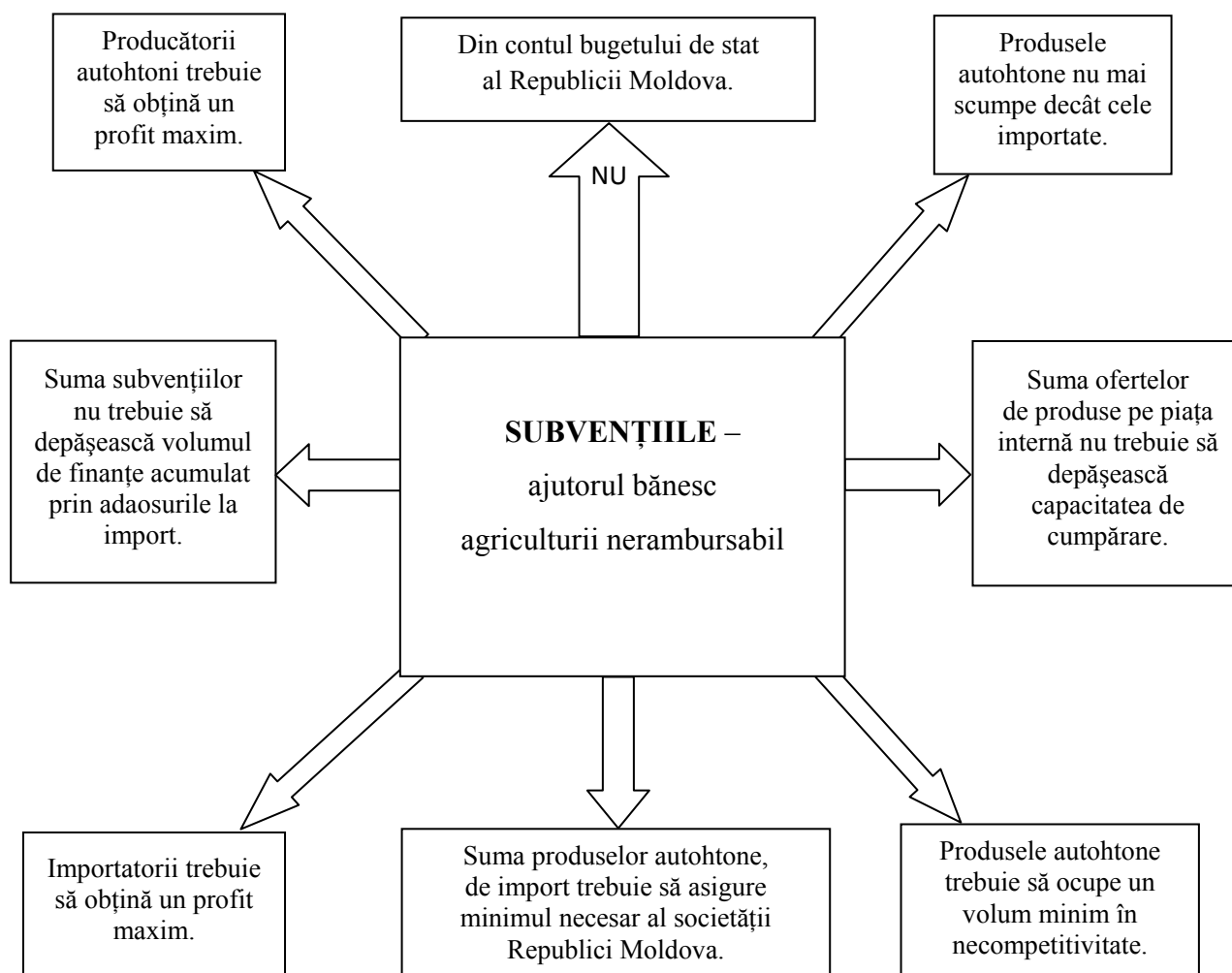

Fig.1 Schema „SUBVENȚIILOR”.

Volumul produselor autohtone nu trebuie să fie mai mic decât un „volum critic”. Volumul produselor autohtone, al celor din exterior nu trebuie să fie mai mic decât volumul necesar de produsul respectiv; importatorii trebuie să obțină un profit maxim, suma subvențiilor acordate „produsului” respectiv nu trebuie să depășească volumul finanțelor obținute prin adaosurile la prețul resursei omogene. Producătorul autohton trebuie să realizeze un profit maxim (Fig.1). Altfel spus, fiecare produs agricol autohton își „deschide” contul său separat, în care se adună toate adaosurile la prețul produsului din exterior. Finanțele acumulate, subvențiile prin autofinanțare trebuie să fie direcționate spre eficientizarea tehnologiilor respective. Operațiunile de autosubvenționare trebuie să fie însoțite de contracte între structurile financiare oficiale și producătorii produselor agricole. Fiecare producător agricol trebuie să conștientizeze: subvenționarea este provizorie, renovarea, modernizarea tehnologiilor productive este necesară. O bună parte din fondul de autosubvenționare este necesară științei agricole, investitorilor agricoli. Problema poate fi soluționată teoretic doar dacă această problemă poate fi formalizată.

În acest scop, notăm:

$C_1^{(0)}$ – prețul de cost al produselor autohtone.

$C_2^{(0)}$ – prețul de cost al produselor de import.

De regulă,

- $C_2^{(0)} < C_1^{(0)}$ – prețul produselor de import este mai mic decât al produselor autohtone;
- P_1, P_2 – profitul (beneficiul) pentru unitatea de produs realizată în urma comercializării produselor în Republica Moldova;
- $C_1^{(0)}(1+P_1)$ – prețul pentru o unitate de produs autohton;
- $C_2^{(0)}(1+P_2)$ – prețul produselor de import;

$$C_1^{(0)}(1+P_1) > C_2^{(0)}(1+P_2)$$

În aceste condiții, produsele autohtone devin necompetitive.

Deci, se pune problema:

- de perfecționat tehnologiile productive în următorii 2-3 ani;
- de majorat prețurile la produsele de import prin introducerea unui adaos Δp la prețul de comercializare $C_2^{(0)}(1+P_2)$ în acești 2-3 ani;

Prețul produselor va constitui:

$C_1^{(0)}(1+P_1) \geq C_2^{(0)}(1+P_2)$ – produsele autohtone devin competitive, iar adaosurile la prețurile produselor de import creează premise pentru acordarea subvențiilor. (Prin subvenții vom înțelege ajutorul bănesc nerambursabil acordat de stat, de o organizație unei persoane, unui investitor, unei ramuri economice sau întreprinderi în scopul atenuării efectelor sociale ale modificărilor economice de structură).

Cota-parte a subvențiilor în prețul produselor autohtone o notăm prin S . Deci, în formalizarea procesului de comercializare a produselor autohtone de import sunt introduși doi parametri regulatorii: Δp și S , adică adaosul la prețurile produselor de import și cota-parte a subvențiilor în prețurile produselor autohtone.

Notăm prin:

X_1 și X_2 – volumul produselor autohtone de import;

X_0 – volumul necesar de produse.

Astfel,

$$X_1 + X_2 \geq X_0 \quad (1)$$

Relația (1): Volumul produselor autohtone, al celor de import trebuie să asigure piața internă cu volumul necesar de produse.

Suplimentar este necesară condiția:

$$X_1 \geq X_1^{(0)} \quad (2)$$

Relația (2): Concurența pe piața internă cu produse autohtone trebuie să contribuie la dezvoltarea competitivității producătorilor naționali.

Notăm:

K – capacitatea de cumpărare a populației pentru produsul respectiv, de exemplu, pentru legume. Atunci:

$C_1^{(0)}(1+P_1) X_1$ – venitul producătorilor autohtoni

$C_2^{(0)}(1+P_2) (1+\Delta p) X_2$ – venitul importatorului.

$$C_1^{(0)}(1+P_1) X_1 + C_2^{(0)}(1+P_2) (1+\Delta p) X_2 \leq K \quad (3)$$

Relația (3): Veniturile ofertanților autohtoni, ale celor din exterior nu trebuie să depășească capacitatea pieței interne de cumpărare a produselor respective.

Prețul de cost al produselor autohtone nu poate să depășească până la nesfârșit costul de producție al mărfurilor respective din exteriorul țării. Republica Moldova nu poate (nu trebuie) să acorde până la nesfârșit subvenții, de exemplu, producătorilor de mere, de legume, de carne. Problema competitivității mărfurilor autohtone poate fi soluționată numai dacă subvențiile acordate producătorului autohton vor fi provizorii (nu mai mult de 2-3 ani). Subvențiile, de exemplu, producătorilor de mere, de legume, de carne etc. vor fi acordate nu din impozitele societății, ci din fondul bănesc acumulat în urma adaosurilor la prețurile mărfurilor de import. O parte din fondurile financiare acumulate în urma „taxării” importurilor vor fi arendate la elaborări științifice, inovaționale în domeniile respective (la producerea de mere, legume, carne etc).

Notăm:

I – volumul investițiilor în știință, inovații, în perfecționarea, eficientizarea tehnologiilor productive din domeniile respective;

$C_2^{(0)}(1+P_2) \Delta p X_2$ – fondul financiar creat în urma „taxării” (adaosurile Δp la preț) mărfurilor de import;
 $C_1^{(0)}(1+P_1) S X_1$ – volumul finanțelor acordate ofertanților naționali.

$$C_2^{(0)}(1+P_2) \Delta p X_2 \geq C_1^{(0)}(1+P_1) S X_1 + I \quad (4)$$

Relația (4): Subvenționarea producătorului autohton, a investițiilor în domeniile respective nu trebuie să depășească volumul de finanțe acumulat în urma „adaosurilor”, „taxărilor” importurilor respective.

Condițiile (relațiile, restricțiile) (1) – (4) pe planul $X_1 O X_2$ determină mulțimea valorilor admisibile ale variabilelor X_1 și X_2 .

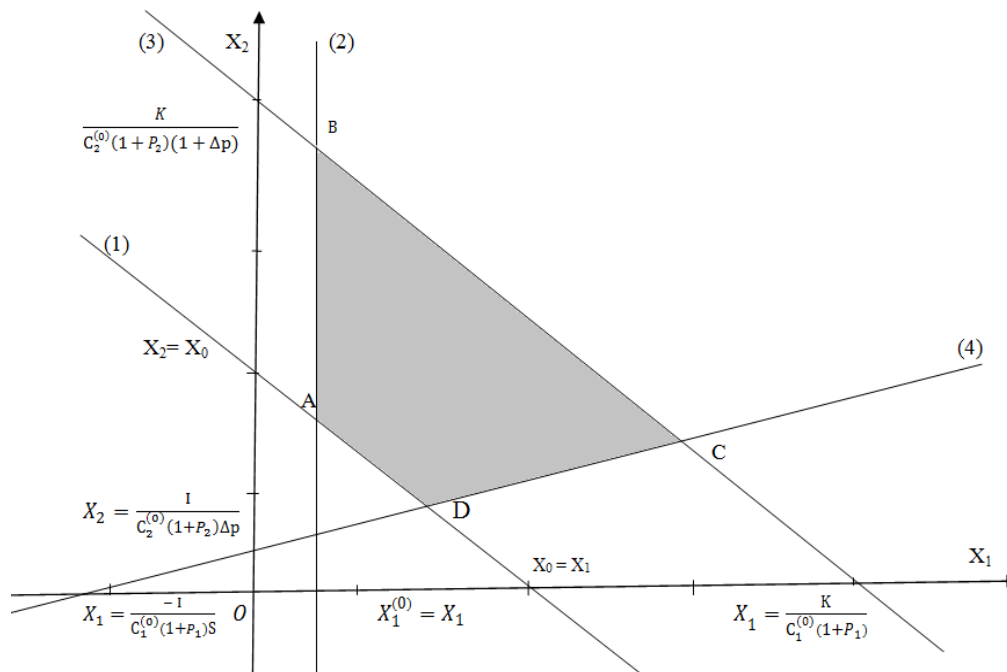

Fig.2. Interpretarea grafică a domeniului valorilor admisibile.

Mulțimea punctelor din patrulaterul ABCD reprezintă mulțimea valorilor admisibile ale variabilelor X_1 și X_2 . Să determinăm coordonatele punctelor A, B, C, D.

Coordonatele punctului A pot fi determinate din sistemul:

$$\begin{cases} X_1 = X_1^{(0)} \\ X_1 + X_2 = X_0 \end{cases} \Rightarrow A (X_1^{(0)}; (X_0 - X_1^{(0)}))$$

Coordonatele punctului B din sistemul:

$$\begin{cases} X_1^A = X_1^{(0)} \\ C_1^{(0)}(1+P_1) X_1^A + C_2^{(0)}(1+P_2) (1+\Delta p) X_2^A = K \end{cases}$$

$$C_2^{(0)}(1+P_2) (1+\Delta p) X_2^A = K - C_1^{(0)}(1+P_1) X_1^{(0)}$$

$$\text{Punctul B are coordonatele: } B (X_1^{(0)}; \frac{K - C_1^{(0)}(1+P_1)X_1^{(0)}}{C_2^{(0)}(1+P_2)(1+\Delta p)});$$

Coordonatele punctului C din sistemul de referință:

$$\begin{cases} -C_1^{(0)}(1+P_1) S X_1^C + C_2^{(0)}(1+P_2) \Delta p X_2^C = I \\ C_1^{(0)}(1+P_1) X_1^C + C_2^{(0)}(1+P_2) (1+\Delta p) X_2^C = K \end{cases}$$

$$X_2^C = \frac{SK + I}{C_2^{(0)}(1+P_2)(\Delta p + (1+\Delta p)S)}$$

$$X_1^C = \frac{\Delta p K - I(1+\Delta p)}{C_1^{(0)}(1+P_1)S(1+\Delta p) + \Delta p}$$

Funcția-scop (criteriul) a producătorului autohton:

$$F_1 = C_1^{(0)}(1+P_1)(1+S)X_1 - C_1^{(0)}X_1 = C_1^{(0)} X_1((1+P_1)(1+S)-1) \quad \Longrightarrow \quad \max$$

sau $F_1 = C_1^{(0)}(P_1+S(1+P_1))X_1$

Funcția-scop a producătorului din exterior:

$$\begin{aligned} F_2 &= C_2(1+\Delta p)X_2 - C_2^{(0)}X_2 = (C_2^{(0)}+P_2)(1+\Delta p)X_2 - C_2^{(0)}X_2 = \\ &= C_2^{(0)}X_2 + C_2^{(0)}\Delta pX_2 + P_2X_2 + P_2\Delta pX_2 - C_2^{(0)}X_2 = \\ &= \Delta pX_2(C_2^{(0)}+P_2) + P_2X_2 = \Delta pX_2C_2 + P_2X_2 = X_2(\Delta pC_2 + P_2) \end{aligned}$$

Determinăm valorile funcțiilor-scop în punctele B și C:

$$F_1^B = C_1^{(0)}(P_1 + S(1+P_1)) X_1^B = C_1^{(0)}(P_1 + S(1+P_1)) X_1^{(0)};$$

$$F_2^B = (\Delta pC_2 + P_2) X_2^B = (\Delta pC_2 + P_2) \frac{K - C_1^{(0)}(1+P_1)X_1^{(0)}}{C_2^{(0)}(1+P_2)(1+\Delta p)};$$

$$F_1^C = C_1^{(0)}(P_1 + S(1+P_1)) X_1^C = C_1^{(0)}(P_1 + S(1+P_1)) \frac{\Delta pK - I(1+\Delta p)}{C_2^{(0)}(1+P_2)(S(1+\Delta p) + \Delta p)},$$

$$F_2^C = (\Delta pC_2 + P_2) X_2^C = (\Delta pC_2 + P_2) \frac{KS + I}{C_2^{(0)}(1+P_2)(\Delta p + (1+\Delta p)S)}$$

În punctul C ofertanții autohtoni obțin un profit maxim, iar importatorii – un profit minim. Coordonatele punctului C (Fig.1) reprezintă volumul produselor autohtone ($X_1^{(C)}$); volumul produselor din exterior ($X_2^{(C)}$). Volumul produselor autohtone comercializate pe piața internă este determinat de coeficientul unghiurilor drepte (4); reducerea acestuia (a coeficientului unghiurilor) contribuie la creșterea volumului produselor autohtone pe piața internă, și invers.

Concluzii

Tratările formalizate prezentate mai sus pot fi puse la baza unui concept de organizare a produselor de subvenționare a producătorilor agricoli. Spre deosebire de țările industriale puternic dezvoltate, în Republica Moldova nu există nicio industrie care ar lua „la remorcă” agricultura. Organizarea prin construcție a auto-subvenționării produselor agricole necompetitive este unica cale de eficientizare a economiei agricole. Sub impactul tehnico-științific tehnologiile productive sunt în permanentă eficientizare. Tehnologiile din agricultura Republicii Moldova cedează tehnologiilor din țările Uniunii Europene. Autosubvenționarea poate fi „introdusă” în relațiile comerciale cu partenerii din exterior de fiecare dată când țara noastră tehnologic este depășită. Suplimentar, autosubvenționarea nu afectează venitul din bugetul de stat, deci se creează premise pentru creșterea nivelului de remunerare a muncii în domeniile neproductive, pentru creșterea cererii, pentru asigurarea dezvoltării continue a economiei naționale.

Referințe:

1. CATARANCIUC, S, CĂPĂȚINĂ, G, MAXIMILIAN, S. *Matematici aplicate în economie*. Chișinău: CEP USM, 2013.
2. ZHAK, S.V., PENJAZEV, O.A., MERMELSHTEIN, G.G. *The forming of the grent system for agricultural complex of the region (or the country)*. EERC, 1997.

Prezentat la 04.04.2016